Ч. 68. (10.743). Львів, неділя 28. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.822.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Словацька справа.

Чеські урядові кола змагають здавна до приєднання для парляментарної більшости представників словацького населення, які донедавна стояли в різкій опозиції не тільки до чеського уряду, а й до самої чсл. республіки. Словацькі представники, виступаючи спільним фронтом з Німцями, Мадярами й иншими меншостями проти чехізаційних затій на Словаччині, домагалися в першу чергу повної рівноправности у всіх ділянках державного життя, загарантованої Словакам ще свого часу у Пітсбурґу. Виразником тих змагань словацького народу є словацька народня партія, що під проводом таких щічів як о. Глінка, д-р Юрига й инші обєднує в собі величезну більшість Словаків.

Від якогось часу опозиційний розгін словацької народньої партії змалів. Причиною цього деяке наближення урядових чеських кол до словацької опозиції і навпаки, викликане зрозумінням спільного державного інтересу. Цьому наближенню пособляла й неприродність самої спілки опозиційних німецьких, мадярських і словацьких партій і — в меншій мірі комуністична небезпека, що нависла грозою над цілою державою. Видимою познакою наближення Словаків до чеського уряду була хочби відсутність словацьких послів у часі недавнього голосування над внеском цілої опозиції, що висказував урядові недовіря. Їх представник, пос. д-р Юрига, промовляв у дебаті дуже помірковано.

Для нікого, хто знає відносини, не є тайною, що за кулісами ведуться вже від довшого часу переговори в справі притягнення до державного воза католицьких Словаків, які сформулували свої домагання в меморіялі, поданім урядові 11. березня ц. р. До повного порозуміння вже мабуть не було далеко, та мжгім 17. п. м. уряд Сверглі уступив. Як поставиться новий, урядничий кабінет до словацьких домагань, не знати. На всякий випадок словацькі провідники запевняють, що піддержувати правительство будуть тільки тоді, як воно сповнить умови всі умови пітсбурґського договору, єсото признає на ділі повну рівноправність Словаків, що хочуть разом з Чехами, як рівні з рівними творити дуалістичну Чехо - Словаччину.

Памятаймо! Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Воєнні довги.

Вряди - годи Америка пригадує Европі її воєнні зобовязання, лякаючи її натиском щодо сплати довгів, коли вона не поведе мирної політики. Майже одночасно звертається звичайно з тою самою пригадкою до европейських держав Англія, яка є їх вірителькою, а довжницею Америки. Найбільший довжник Англії — Франція пригадує довги Німеччині. І так усе йде в коло, мов у буденнім житті, між звичайними смертниками. Передучора англійський міністр фінансів Черчіль подав у парляменті загальний огляд міжсоюзних довгів. З цього рахунку виходить, що навіть якби Німеччина сплатила три четвертині всієї довжної суми, то Англія ще мала би півтяти міліона фунтів недобору супроти Америки. Цю бракуючу суму Англія сподіється доповнити сплатами СРСР. Нема сумніву, що після цих заяв англійського уряду — европейські держави знову захвилюються.

Славянофільські мрії.

У Білгороді повстала Ліга, яка має на меті зєднати всіх балканських Славян, головно Болгарів і Сербів. У цій Лізі є представники обох народів. Вони звернулись з відозвою до обох народів. наклекуючи їх сотворити окрему південно-славянську державу від Чорного Моря до Адрійського, тому, що це єдиний шлях визволити всіх південних Славян від опіки великих держав. Якщо така ідея найшла би ґрунт між згаданими народами то вона була би доказом дійсного „духа Льокарна“ у середовищі, де ще донині ятриться незагоєні рани боротьби між Сербами та Болгарами. Инше діло: можливість здійснення такого плану. Італія, Франція, а навіть Греція та Румунія, зустрінуть його не дуже прихильним оком. І що сталось би з таким твором як „Мала Антанта“, в якій неславянські держави мають свій голос?

Франція на перехресті.

Зле з Бріяном, ще гірше без нього

Французький парлямент прийняв великою більшістю проєкт буджету доходів. Щодо санаційного проекту фінансів Перета то в парляменті панує настрій не дуже прихильний. Одночасно всі партії здають собі справу, що опозиція супроти нього виґворила би крізу, яка могла би мати погані наслідки для вічно непевного франка. Голосуючи проти цього проекту деякі партії нерадо хотіли би захитати кабінетом Бріяна. Висловлюючи уряду довіря, не хотять піддержувати політики міністра внутрішних справ Мальві, бувшого приятеля Кайо, обвинуваченого підчас війни та засудженого за державну зраду. Мальві по причині поганого здоровля виїхав з Парижа лічитись. Цю нагоду хотять покористуватись, щоби він більше не вернувся на своє становище. Підчас його відпустки портфель міністра внутр. справ матиме Бріян. Останні різкі виступи проти Мальві в парляменті можуть його спонукати до димісії. Тоді кабінет Бріяна міг би при дискусії над фінансовим проектом зєднати собі деякі голоси правиці. Це було би для нього настільки корисне, що на лівицю важко йому рахувати. Загально ситуація є двоголядна. Партії не бажають димісії Бріяна, але й не хотять піддержати його плянів фінансової санації.

С. Р. С. Р. проти Швайцарії.

Хоча представники великих держав перед відїздом з Женеви порозумілись щодо місця осідку конференції для розоброєнь, вибираючи саме це місто, — С. Р. С. Р., який дав свою принціпіяльну згоду на участь, протестує далі проти Швайцарії. Гарантії швайцарського уряду щодо забезпеки радянських делегатів не є для радянського уряду вдоволяючі. С. Р. С. Р. хоче зазначити свій протест проти звільнення вбийників його посла і заявляє, що готов вислати своїх делеґатів на конференцію до якого небудь міста: Відня, Праги чи Парижа. Приятель Чічеріна відомий учений і мандрівник Нансен, який є також представником у Лізі Націй, узяв на себе важку ролю посередника в цьому конфлікті.

„Roma locuta, causa finita“

Офіційне введення целібату нашого духовенства.

З добре поінформованого джерела довідуємося, що римська курія „затвердила“ введений в станиславівській і перемиській дієцезіях примусовий целібат нашого духовенства. Про цю нову прихильність і ласку римської курії повідомили на днях обох владик (станиславівського і перемиського) членів обох Консисторій, зобовязуючи їх під клятвою до збереження тайни. Таким чином „чорним ходом“ перепачковано обовязковий целібат в двох галицьких українсько-католицьких дієцезіях, тим самим в нівець повертаючи одну з головних умов звязку нашої церкви з римською.

Кріза польського уряду.

Справу буджетової провізорії полагоджено 26. III. У поем. Спшинського зависся мін. Барліцький і заєсував йому поступити клюбу ППС. Скшинський предложив соціялістам і ендеціяці злікдувати крізу так: державним урядовцям виплатиться платні такісамі як в березні, але в формі зачету. До 15. квітня мають полагодити справу платень з узгляденням жадань ППС, у границях можливости. Тому інтересовані коал. партії не робили трудношів і слід сподіватися, що коал. уряд перетриває до 15. квітня.

Польський уряд і жидівське коло.

26. III. приняв премієр Скшинський презеса жидівського кола Гартгляса і віцепр. Фарбштайна на довшій конференції. Жидівське коло видало комунікат, у якім сказано, що пос. Гартгляс і Фарбштайн звясували прем. Скшинському ряд найпекучіших жадань жидівського населення. Премієр предложив відбути найблизшого тижня спільну конференцію з членами уряду мін. Стан. Грабським і Осецьким для виснення деяких справ.

Пакт СРСР. із балт. державами.

„Мінхтенер Цгг.“ повідомляє, що СРСР. вдалося спаралізувати англійські заходи у балтійських державах і заключити з Естонією, Литвою й Латвією гарантійний пакт, звернений проти Англії. Переговори йдуть іще з Фінляндією, котра в заміну за приступлення до пакту жадає значних компензат, мабуть територіяльних.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 8·10 — 8·12 канад. дол 7·90 — 7·95, чеські кор. 0·23·12 — 0·23·25, леї 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·28·25 — 0·28·50, фр. швайц. 1·50 — 1·55, англ. фунти 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·50 —31·80, 20 франк 29·20—29·50; 20 марк. 36·20—36·70; 10 руб 39·00—40·00.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·25 5 зл. кор. 3·40—3·50, фльорени 1·72—1·75, рубл. 2·70 — 2·76, рубель дрібними сріблом 1·35 —1·38.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22·50—25·00.

Ked. czas. „Dilo“ we Lwowie, Pr. 137/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 62 (10.737) z dnia 21. marca 1926. roku pod tytułem: 1) „W nowij dobi“ między słowami: derżawnosty w Hałyczyni... a słowami: koły końna. 2) W artykule pod tytułem „Spaknena“ a) między słowami: w polskij derżawi... a słowami: Skrzynskyj, szczo tut, b) od słów: Z zencwskych zmahan... do końca tego artykułu. 3) W rubryce pod tytułem „Presowi wyrizky“ a) od początku a słowami: odnaszc nikoły, b) między słowami: smiływiszczi kanałii... a słowami: Wsiudy baczymo, c) między słowami: mołodu derżawu... a słowami: Na żal, d) od słów Polska od morza... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną 20. marca 1926. r. konfiskatę za uprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 23. marca 1926. r. Hawel.

Ked. czas. „Dilo“ we Lwowie. Pr. 138/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 63 (10.738) z dnia 23. marca 1926 roku pod tytułem: „Borotba za samowriaduwannia“ od słów: ynszymy słowamy... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał konaną w dnia 23. marca 1926 roku konfiskatę za uprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę od 400 zł. p. Lwów, dnia 23. marca 1926. r. Hawel.

Дописи.

Залізці. (*Кооперативне віче*). Заходом зборівського союзу кооператив відбулося в неділю 21. березня віче в салі „Народнього Дому" в Зборові, яке мало на меті заінтересувати ширші верстви громадянства ідеєю кооперації і притягнути до неї переслідоване селянство. Правда, існують в самих Залізцях дві кооперативи, а в довколичних селах 13, однаке на 34 села залозецького судового округу це рішучо замало. Коли зважити, що кооперативи ці ще дуже молоденькі, бо існують ледви від нового року і багатьом з них грозить засліпнення задля недостачі відповідних людей до ведення поодиноких кооператив, то признати треба, що таке кооперативне віче було пекучою потребою дня і що зборівський союз береться поважно до роботи. Крім референта з союза п. Герасимовича Льва і п. Івх. Світинського прибув на віче також відомий організатор кооператив у Копичинецькім д-р Володимир Левицький, який перед кількома тижнями переніс свою адвокатську канцелярію з Галича до Зборова. Він причинився своїм рефератом до оживлення дискусії і до поважного ходу віча. На присутніх 300 громадян сильне було вражіння господарсько-кооперативного віча і вдоволення, що хтось інтересується поліпшенням долі хлібороба. Вічевики висказали це в своїх резолюціях, де домагалися між иншим якнайскоршого отворення філії ПЕК у Залізцях, яка стала би новою артерією, що оживить і скріпить кооперативний рух в околиці і впливатиме притягаюче на сусідуючу з нами Волинь. *Л.*

З судової салі.

„Бомбісти" перед чортківським судом.

Дня 18. п. м. станули перед судом присяжних в Чорткові: 1) Иосиф Смук, 2) Іван Верстюк, 3) Михайло Бабяк, 4) Димитро Арсенчук і 5) Петро Касіяник, селяне з Колодрібки, заліщицького повіту, обжаловані за злочин публичного насильства з § 87 кз. і злочину з § 4 динамітового закону, згл. співвини в повищих злочинах, як також вини за злочин з § 9 динамітового закону, яких після акту обвинувачення допустилися мовби то в отсей спосіб: усі обвинувачені від довшого часу творили шайку пачкарів у Колодрібці, де пачкували з Румунії спирт і як такі мали багато до діла з тамошніми функціонарями скарбової сторожі Станиславом Біскупом і Яном Бернатом, які енергічно їх переслідували. Щоб за ці переслідування помститися, обвинувачені Смук, Верстюк і Бабяк рішили підложити бомбу в обійстю, де мешкали названі функціонарі, щоб їх убити або покалічити, а що найменше добре настрашити. Смук, від якого вийшов проєкт цього вчинку, вистарав собі в перших днях січня ц. р. гільзу з гарматнього шрапнеля, яку достарчив йому Верстюк, та 15 крісових набоїв, знайдених на обійстю Бабяка, і зладив з того бомбу. З тою метою позиймав з набоїв кулі, висипав порох до гільзи шрапнеля, провів через залізну рурку льонт, порох прибив клочем і шматами, відтак всипав кулі з набоїв і кульки зі шрапнеля, а вкінці прибив те все деревляним кілком. Готову бомбу сховав у столярськім варстаті Верстюка та прикрив сіткою на риби, при чому оба вони постановили дня 5 січня ц. р. вечером виконати замах. Безпосередньо перед виконанням Смук показував Арсенчукові й Касіяникові порох і намовляв їх до зроблення бомби, а коли вони оба боялися, заявив, що сам її зробить. Дня 5. січня ц. р. вечером Смук і Верстюк забрали готову бомбу, положили її на мурі біля дому, в якім мешкали Біскуп і Бернат, вицілили просто у вікно кімнати, заниманої Бернатом, підпалили льонт і втікли до склепу Кальмштайна, щоб мати свое алібі. Вибух був такий сильний, що вибив вікно з рамами і шкло розсипалося по кімнаті; одна кулька збила цукорницю, друга вбилася в стіну, а решта ладунку посипала зовнішню стіну дому. Ціла шкода, спричинена тим вибухом, виносить 37 зол.

У тім вчинку прокуратура доглянулася злочину з § 87 к. з., підозріваючи обвинувачених, що вони мали щонайменше замір наразити на небезпеку Біскупа і його родину, як також Берната, і викликати в них грозу й переполох, щоб їх позбутися, згл. наразити їх на небезпеку утрати життя, а кинення згаданої бомби становило далеко посунену злосливість, у чому містяться знамена злочину з § 4 динамітового закону. Уділення Бабяком 15 карабінових набоїв становить злочин співвини згаданих вище злочинів, а відомість Арсенчука й Касіяника про задуманий замах і занедбання донести про це властям становить злочин з § 9 того ж закону.

Обвинувачені, арештовані в кілька днів після замаху, самі признавалися до всього.

На розправі, якій проводив предсідатель суду Стравінський, а обвинувачував прокуратор Кучкевич, зізнавали в некористь обвинувачених оба пошкоджені скарбові функціонарі і жінка та слуга Біскупа, а як знавці від „бомби" видавали свое опречення знавці з процесу Штайгера пиротехнічний майстер Лінгбавн Марко і Цюпак Роман, оба зі Львова. Обвинувачених боронили адвокати д-р Мохнацький, д-р Гриніцький, д-р Видрак і д-р Електорович, які в довгих і вичерпуючих виводах виказали, що в чині обвинувачених нема знамен злочину з § 87 к. з., а тимбільше не має примінення закон динамітовий, бо в даній випадку годі говорити про якусь бомбу та про уживання розсаджуючих середств. Предсідатель у своїм кінцевім „поученні" старався переконати суддів присяжних про слушність обвинувачення прокуратора та про вину обвинувачених. Одначе судді присяжні, мимоходом кажучи в більшости латиники, по довшій нараді, яка затягнулася поза північ, заперечили всі поставлені їм 10 питань і на основі того вердикту трибунал звільнив обвинувачених від закинених їм злочинів. Не зважаючи на зголошену прокуратором жалобу неважности і внесок на задержання обвинувачених з дальшим слідчім арешті — випущено всіх на волю.

Всячина.

Знавці про жіночу красу. Недавно в парискім університеті зібралися представники мистецтва і літератури, щоби розглянути дуже складну і актуальну проблему — „модерного жіночого ідеалу краси". По черзі забирали голос малярі, історики мистецтва, письменники. Маляр Ріваля казав, що на основі довголітних досвідів стверджує, що в останніх 20 роках мужеське та жіноче тіло сильно споганіло. Число гарних живих моделів стає щораз рідше. Одною з причин цього є, на його гадку, надто сильно поширена епідемія модерних танців; їх неритмічні рухи впливають зле на гармонійний розвиток тіла. Рабар Дюрбо звертав увагу, що ці песимістичні погляди треба зрівноважити фактом, що в останніх десятках літ сам ідеал краси перейшов сильну еволюцію. Наше покоління перестало вже вважати ідеалом краси Мільоську Венеру. Нинішнім ідеалом є „гарсон" — „дівчур", себто струнка хлопяча лінія тіла, хлопяче обличчя і навіть обстрижена по хлопячому голова. Професор Горден виступив проти „бубікопфу", вказуючи на те, що навіть негри які дали нинішнім жінкам музику до танців, залишили красу довгого волосся. Коротке волосся, яке було недовго в моді у Египтян та Римлян, завсіди вважалися неприродним. Уже апостол Павло в листі до Коринтян висловлювався про довге волосся як незвичайну покрасу жінки. Професор наводив приклади, що в численних еспанських містах коротке волосся заборонене урядово. Також в Амстердамі забороняють доглядачкам у шпиталі носити коротке волосся, мотивуючи це тим, що воно впливає погано на пацієнтів.

Оповістки.

Український Театр Союза Артистів.

Львів. Саля Лисенка.

Неділя 28. березня, год. 3. пополудни „Вовки", револ. драма на 3 дії Роллена.

Вечером год. 7·30 гостинний виступ героїчного тенора краківської опери і оперетки п. Волод. Весоловського „Княжна Чардаша", оперета на 3 дії Легара.

Білети в ціні від 3.00—0·50 до набуття в Союзнім Базарі і в неділю від 10—12 і від 2. год. попол. при касі театру. 2—2

Український Хор Дм. Котка.

Субота 27.III. м. Львів.
Неділя 28.III. м. Львів.
Вівторок 30.III. Рава Руська.
Четвер 1. квітня м. Варшава.

Програма концертів у Львові: Хор мішаний: 1) „Блажені люді" муз. Бортнянського. 2) „Покаяніє" муз. Веделя. 3) „Услиши Боже глас мій" муз. Бортнянського. 4) „Гри товариші" арр. Кошиця. Хор мужеський: 1) „Хор бранців" муз. Лисенка. 2) „Та болять ручки" арр. Кошиця. 3) „Золоті зорі" муз. Нижанківського. 4) „Вітер повіває" арр. Кошиця. Хор мішаний: 1) Колядки: а) „На орданській річці", б) „Дивная новина", в) „А в Кийові церкву будують" муз. Стеценка. 2) „Ой праду, праду" муз. Леонтовича. 3) Веснянки: а) „Заїнко" Кошиця, б) „Ягівочка" Колесси, в) „Перепілка" Кошиця. 4) „Шум" арр. Кошиця. 5) „Ой сивая зозуленька" муз. Стеценка. Початок о годині 8. вечора. Білети на львівські концерти в ціні 1—5 зол. продає Народна Торговля (Ринок 36). (68 а) 1—1

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітневичевої.

Радимно. Саля „Сокола".
28.III. „Барон Кіммель".
29.III. „Циганка Аза".
30.III. „Шалапут".
Готується до постановки „Надія". 1-1

Відчит проф. Раковського від заг. „Етнографія на прогульці" відбудеться заходом Т-ва „Плай" в неділю 28. березня о год. 5. попол. в домівці Т-ва охорони дітей, Бляхарська 11. І. пов. 2—2

В Шевченківськім Святі, яке уладжує читальня „Просвіти" в Замарстинові б. Львова в неділю 28. ц. м., вокальну частину програми виконає „Львівський Співацький Гурток" під проводом п. Т. Кудрицького. Початок концерту в 7. годині вечором.

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

До всіх правників.

Від ряду місяців задумує наше Товариство С. У. А. разом з Товариством Українських Правників видавати правничий журнал. По думці ініціяторів мав би це бути періодичний строго фаховий журнал, а саме місячник посвячений практичній юриспруденції та становим інтересам правничих кругів а саме адвокатів, суддів, нотарів і взагалі всіх правників. Перед умовою появи першого числа (яке вже готове) є запевнення видавництва хочби на оден рік, щоби з браку фондів не треба було переривати видавництва по перших кількох числах. Не маючи змоги в инший спосіб добути фондів, ініціятивний гурток рішив видати перше число доперва тоді, коли хотя 200 правників зложить зобовязуючу заяву, що титулом передплати журналу за перший рік зложать рівновартість 5 ам. долярів відразу або в ратах коротко речинцевих. Коли би достаточне число основників не найшлося, прислану готівку звернемо адресатам. Гроші просимо прислати найдальше до 15.IV. ц. р., щоби 1. мая могло появитися перше число журналу, на адресу: Союз Українських Адвокатів, Львів, Руська 20. — За гурток основників: *Д-р Лев Ганкевич, д-р Альфред Говикович, д-р Филип Евин, радник Зенон Лукавецький, д-р Олександер Надрага, нотар Іван Раставецький, радник Роман Сосновський.*

Видавництво „Червона Калина" приступає до друку **„Історичного Календаря-Альманаха" на рік 1927.**

Редакція видавництва просить Шановних Авторів надсилати свої праці найдальше до 1. Травня 1926. Гонорарі виплачується негайно по одержанню манускриптів та принятію їх до друку.

За редакцію видавництва: **Л. Лепкий.**

1476 1—4

КОНКУРС

На посаду директора жіночої учительської семінарії з правом прилюдности в Стрию і на 7 місць учительок школи вправ цеї семінарії. Подання вносити до 15. мая ц. р. до Головної Управи УПТ-ва у Львові. Учительки мають предложити свідоцтво зрілости і кваліфікаційне, посвідку горожанської приналежности та перебіг життя. Першенство матиме, хто крім того викаже кваліфікацію до навчання руханки, співу, рисунків або робіт. 1480 1—3

Присилайте передплату!

Бувші старшини і стрільці 6. Рав[с]ької Бригади. Ініціятивний комітет для збирання історичних матеріялів, в ціли видання Альманаху (спомини бувшої 6. Бригади) взиває всіх бувших товаришів — як старшин так і стрільців, надсилати свої записки, нариси, всілякого рода знимки, документи і т. п. для їх використання. Після вислану тих матеріялів виготовиться короткий опис місць постою бувшої 6. бригади. II частина, який відтак розішлеться всім товаришам, які схотять співпрацювати в ціли доповнення опису своїми спомниками і датами. За звороти всяких записок як і знимок ручиться. Взивається всіх товаришів, подати свої адреси, як також адреси всіх відомих бувших старшин і стрільців 6. бригади. Заразом проситься товаришів як також симпатиків бувшої 6. бригади о надсилання жертв до Земельного Банку у Львові, Підвалля 7, на конто: „Альманах 6. Бригади", в ціли покриття коштів приготовання як також видання такого Альманаху. Всілякого рода кореспонденцію, записки і матеріяли проситься слати на адресу: Львів, І. скринка почтова 110. — За Ініціятивний Комітет: *Н. Яців, І. Рипецкий, Я. Малевич, Е. Мурин, Р. Харамбура.* Що красні і замітні часописи проситься о ласкаві передрук. 1458 3—3

Впр. Отців Парохів

що уряджують місії, просить двох інвалідів У. Г. А., які займаються продажею девоціоналів, ласкаво повідомити їх бодай два тижні наперед про речинець місії на адресу Л. Яків у Зашкові п. Шклю Малі, та в цей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 3—3

Позір Калущина!

Загальні Збори Т-ва „Народний Дім" в Калуші відбудуться дня 11. квітня 1926 о годині 4. попол. в театральній салі зі слідуючим порядком нарад: 1) Відкриття Зборів і вибір президії. 2) Відчитання протоколу з попередних Зборів. 3) Звіт головний з діяльности Товариства. 4) Звіт касовий, 5) Звіт Контрольної Комісії. 6) Вибір голови. 7) Вибір 10 членів Виділу, 3 заступників і 3 членів Контрольної Комісії. 8) Внесення і запити. — ВИДІЛ. 1473 1—1

ак і козацький дух, завзяття і тим подібні вигадки. Українці будиб ніколи не відкривали його, як би цей спорт не був прийшов із Англії, і не дістав там шкіряних рукавиць і панської назви „бокс".

Та як би там він не називався, добре що прийшов і добре що є люде, які цим займаються.

Маю враження, що ніодин зі спортів не підходить нам так у нинішню хвилю, як саме той „бокс". Скільки ми втратили і тратимо щодня тільки через те, що мало хто є свідомий тої прекрасної й успішної боротьби.

Бокс учить ясно і недвозначно, в який спосіб противникові можливо найскорше: розбивати зуби, підсадити око, скривити ніс чи поскородити ребра, — словом здеформувати череп і помітно ослабити здоровʼя.

Скільки користи тут для майстрів!

Не говорю вже про усування внутрішніх непорозумінь і міжпартійних болячок, але про наше окруження. Хто з нас не переживав сам, або не чував, як якась національна меншість провокувала одна — цілу гурму, сильних як медведі, Українців. Вони воспускавши вуха, вдавали, що не чують, а в найліпшім разі пускали „цвісерюфи" з-під рукава. Як інакше виглядалаб справа, колиб хоч один з тих вестів знав вартість свого кулака.

На щастя, (як кажуть!) так не є і ніхто не може нам закинути, що хтонебудь, денебудь і колинебудь повівся брутально супроти провокатора.

Останній вечір боксу приніс побіду тов. „України" над вищим технічно противником. Тут задемонструвала наша відома твердь і впертість. Хто був на цьому вечорі (а було розчулюючо мало!), той побачив, що ще трохи більше вправи, а доручимо ще один доказ більше на наше іствування як нації.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— Конфіската. У вчорашному числі „Діла" сконфісковано в цілости малий фейлетон Галактіона Чіпки п. з. „Приклад з муринського життя". Це 35-а конфіската нашого органу в цьому році.

— Хор Котка в Юрі. Як довідуємося, славний Наддніпрянський хор під орудою Д. Котка, в переїзді через Львів, крім двох концертів, візьме участь також в духовім концерті на Службі Божій в церкві Св. Юра в неділю 28-го цього місяця.

— Чого їм забагається. Староство в Зборові розіслало недавно такий обіжник: „L. 1530, Zborów 20, I. 1926. Do wszystkich Wielebnych Urzędów parafjalnych obu obrządków (jako metrykalnych) w powiecie. — Stwierdzono niejednokrotnie, iż prowadzący metryki, wpisując akt urodzenia, ślubu, lub śmierci do ksiąg metrykalnych, wpisują niewłaściwe nazwisko rodowe dotyczącej osoby, bądź przekręcając je (?) pod względem pisowni, bądź też w ten sposób, iż nazwiska o niewątpliwie polskiem brzmieniu nadają przez drobne zmiany lub dodatki brzmienie obce. — Okoliczność ta uchodzi początkowo uwagi interesowanych, a gdy wyjdzie po pewnym czasie na jaw, podkopuje zaufanie ludności do ksiąg metrykalnych i powoduje niejednokrotnie uciążliwe dla stron sprostowania wpisu do ksiąg metrykalnych. Wobec tego polecam Wielebn. Urzędom parafjalnym na skutek reskr. Urzędu wojewódzkiego z dnia 9. I. 1926. L. A1 3533/5964 unikać podobnych niewłaściwości przy wpisywaniu nazwisk do ksiąg metrykalnych, w przeciwnym bowiem razie zmuszony będę do pociągania do odpowiedzialności winnych niestosowania się do niniejszego polecenia. — Starosta Chmielowski." — Хоча цей обіжник адресований до всіх парох. урядів, то дірою, де говориться „nazwisko o niewątpliwie polskiem brzmieniu", мов шило з мішка вилазить дійсна інтенція цього обіжника. Розходиться тут не про що инше, як про те, щоби гр.-кат. парох. уряди писали замісць Олійник — Olejnik, замісць Медвецький — Niedźwiecki і т. д. Дарма, що українська вимова напоміває дійсності, а польська ні: (вина?) лише тому, що властитель такого назвиська вніс задля якоїнебудь причини в польській метриці або — віде правди ділю — задля обовʼязкости деяких старших, особливо так „gorliwych" священиків, при [illegible] у нашій метриці без так [illegible]. А як нині переводить по-

кутувати за злу волю перших, а за перевагу других. Инша річ, що й без того можливі не лиш такі, але ще й „веселіші" обіжники „krajowych Mussolinich" і може вже недалекий час, коли скажуть нам писати: Jerzykowicz замісць Юркевич, Wyłuk замісць — Макух, а що до назв місцевостей, то Переяльник перехрестять на Przepiórkowce, а Мозоляку на Nagniotkówka... — О. О.

— За право до служби при залізниці. Залізничий урядовець п. Михайло Вайзер, якого польська влада усунула зі служби після заняття польськими військами Станиславова, вніс дня 10. ц. м. спротив проти ореченния дирекції залізниць у Кракові Л. IV.114679/ б до міністерства залізниць у Варшаві. В тому спротиві п. Вайзер подає, що є неправдою, немов би він виступив добровільно зі служби при залізниці дня 2. липня 1919 р., бо його суспендовано на приказ команданта Станиславова, капітана Оперкевича, і виведено під крісом з залізничого магазину в Станиславові. Отже його усунено силою. Дальше подає дословно: „Уроджений на українській землі і там вихований, я почувався все Українцем і служив при українськім 24 п. п. за Австрії. До персональної листи вписала мене залізничі власти в Кракові за Австрії як Поляка проти моєї волі, при конскрипції населення галицькі власти, що й за Австрії були польські, вписали як мене, так майже всіх Жидів і багато Українців та Німців за Поляків, нікого не питаючи про переконання. Навіть тепер, у вільній Польщі, при конскрипції населення ніхто мене про переконання і народність не питав і вписано мене знову як Поляка, але я є Українець. Кілька разів робив я за Австрії подання службовим шляхом у справі перенесення мене до Сх. Галичини, бо бажав робити службу на рідній землі. Останнє таке подання вніс я дня 3. IV. 1918 перед розпадом Австрії, але без ніякого успіху. Коли Австрія розлетілася, зал. урядовці Чехи пішли до сукцесійної держави Чехословаччини, Німці до Австрії, а Українці до Західної України. Будучи Українцем поїхав і я до своєї держави". Дальше п. Вайзер подає приклади, як то крайне несправедливо польські залізничі власти поводяться з урядовцями не-Поляками і як сильно вкорінена там протекційна система. Кінчить своє подання проханням приняти його до служби. Одну копію цього подання вислав п. Вайзер до англ. газети „Daily Express", а другу до Українського Посольського Клюбу у Варшаві. Тепер п. Вайзер живе в Кшешовіцах.

— Важне для податників у Львові. Львівський магістрат подає до відома: З уваги на щораз частіші ошуканства перестерігається всіх інтересованих, щоб відтепер у кожному випадку плачення податку на руки міських екзекуторів домагалися від них безоглядно урядової легітимації. На випадок відмови, треба віддавати ошуканців у руки властей безпечества. Для орієнтації зазначується, що кожний міський екзекутор має: 1) службову легітимацію з печаткою магістрату і підписом шефа VIII. деп., 2) трамвайну карту з фотографією і 3) письмо до комісаріятів державної поліції про уділення екзекуторові в потребі поліційної асистенції.

— Пояснення. До новинки „Свій до свого у практиці", поміщеної в 61. ч. „Діла" з дня 24. березня 1926 р., Богослови IV. р. Української Духовної Семинарії у Львові подають нам отсе пояснення: Богослови IV. р. рішили віддати виготовлення „таблю" українській фірмі „Спорт" і туди з замовленням звернулися. Фірма „Спорт", не маючи до розпорядимости камери бажаної величини, як це виразно представник фірми заявив одному з богословів, уповажненому зробити з ним умову, відказалася приняти це замовлення. Тому виготовлення збірної фотогр. знимки передано иншій фірмі.

— Ворог життя. У Варшаві рішив гімназіяльний талановитий учитель і письменник Кушпріцький розпрощатися з життям дуже енергійно: одночасно відкрутив газ, перерізав собі жили та зажив отруту. Видко, що справді не хотів попасти в руки лікарів, які би навернули його до життя.

— Цвинтар, динаміт і терористи. Справа вбивства 19-літнього студента промислової школи Макольондри на Личаківськім цвинтарі, недалеко зала свого батька, високого ріжбаря, входить у нову фазу. Слідство закінчено фактом, що Макольондра вбитий самодійством

відновлено під впливом найдених пачок з вибуховими матеріялами на ґрунті Макольондрів. Авторів цих планових замахів покищо не найдено; поліція підозріває шукала звязку між смертю молодого студента і акцією терористів зосередженою на такім нецікавім місці. Аж ось приходить звістка, що поліція одержала лист з повним підписом, де автор цього листа вказує виразно на вбивника Макольондри. Покищо прізвища цих осіб і слідство з метою розяснення справи є в тайні. Але в місті вже пахне новою сензацією.

— Крадуть як коуни. В Ярославі відкрили великі зловживання в відділі самоходовім X. дивізії, внаслідок чого арештували одного майора та поручника, віддавши їх до військового суду в Перемишлі. Згадані зловживання тягнуться вже систематично третій рік.

— На смерть за смерть брата. Вчора велася перед судом присяжних розправа проти селянина Олекси Владики з Футір, любачівського повіту, обвинуваченого за вбивство свого брата Миколи, якому розторощив сокирою голову. Після переслухання свідків, присяжні судді видали засуд на смерть.

— Українські аматорські вистави у Вильні. Білоруська „Сялянская Ніва" приносить в ч. 10 з 21. ц. м. ширшу замітку про українські аматорські вистави у Вильні, уладжувані гуртком українських студентів. Білоруський орган розбирає ширше виставлену 7. ц. м. драму Кропивницького „Дай серцю волю, заведе в неволю", яка, як видно, публиці дуже подобалася. Після вистави члени аматорського гуртка виконали на сцені з великим успіхом українські національні танці (запорожця, козачка, чумака, коломийку), а потім хор під управою Т. Митайця співав українські, білоруські й московські пісні.

— Всеукраїнська культурно-освітня конференція почалася в Харкові. В конференції взяло участь 30 делегатів. Вона має намітити шляхи для майбутньої культурної праці серед робітництва і селянства України. На ній має бути остаточно вирішена справа заосмотрювання хат-читалень і клюбів відповідними для культурно-освітньої праці кіно-фільмами.

— Громадське харчування в Києві. Т. зв. Народний Харчовий відділ (Нархач) має в Києві 7 їдалень при великих державних і кооперативних підприємствах, 5 їдалень по районах міста, а також цілий ряд буфетів, розкинутих по цілому Києві. На протязі останнього року число обідів у їдальнях зросло з 15 тисяч до 300 тисяч місячно.

— Ucrainica. Литовський двотижневик в польській мові „Przegląd Wileński" (Вильно, Університетська 9, н. 9) обговорює в 6. ч. широко книжку А. Царинного п. з. „Украинское движение" (Берлін 1925, стор. XL+232). Книжка ця, до якої написав велику передмову князь А. М. Волконський (автор брошури-пасквілю „Историческая правда и украинофильская пропаганда"), є збіркою всяких перекручених або й видуманих фактів і ріжних наклепів на український національний рух. Тому рецензент „Prz. Wil." робить після її обговорення зовсім слушний висновок: „Що було щиро ідейне між Українцями-„відродженцями", то тільки скріпиться після прочитання цієї книжки, а захитати може вона тільки того, хто був вянучим листком на національнім дереві". — У „Прагер Прессе" з 25. ц. м. поміщений переклад поезії в прозі Богдана Лепкого п. з. „Дівчина з квітками".

— § 19. На основі § 19. пресового закону прошу помістити у Вашому часописі отсе спростування на допис, поміщений в „Ділі" з 23. березня 1926 р. ч. 63. Неправдою є будьто би я був агентом політичної поліції, а натомісць правдою є, що я ніколи поліційним агентом не був і не є, а перебуваю на удержанні родичів і приготовлююсь до шкільного іспиту. — Тернопіль, 25. березня 1926 р. *Фердинанд Кожуховський*, вул. Чарнецького ч. 18.

— Проти жіночої моди. Грецький уряд видав розпорядок, що забороняє жіноцтву носити надто короткі спідниці. Цими днями засуджено вперше в Атенах 24-літню жінку за таку спідницю на день вязниці. Публика приймила засуд веселим реготом.

— Своєчасний одяг. У дебаті в англійськім парляменті про проект реформи закона про банкротство один з послів пригадав, що давніше існував в Англії закон, який примушував збанкрутованого купця вбирати на себе спеціяльний одяг, по якому всі пізнавалиб його. Цей закон мав силу в Шотляндії ще 100 літ тому. В Англії у XVIII. ст. пришивали банкротам на одязі знаки на означення їх стану. Колиб такий закон завели нині, то деякі країни аж робили би від армії однаково передягнених, а в инших, напр. у нас, деякі навіть банкрутували би лише на те, щоби дістати новий одяг.

— Звертаємо увагу П. Т. Читачів на оголошення фірми „Делька" на цій стороні. 1—2

— Осторога. Горожани приналежні до вибраного народу не перебирають в середниках боротьби о екзистенцію і конкуренційних способах. Останніми часами починають хапатися досить затратної торговлі церковною утварю і дзвонами. З уваги однак на непопулярність, яка покищо зустрічає їх як торговців тими предметами, уміють собі дати раду, послугуючись невмірущим „шабесгоєм". Ходить нам о Сімона Бергера і тов. зі Станиславова, вул. Галицька, котрі послідними часами розїзджають по селах і місточках Станиславівщини і околиці з дзвонами, рекомендуючи їх як витвір української ляри Володимира Магаса. На ділі Володимир Магас ніяких дзвонів не відливає, а тільки свою концесію відступив згаданій жидівській спілці, за що побирає по 20 дол. місячної оплати. Всеч. Духовенство, церковні комітети і другі повинні у власнім інтересі оминати цю несвоєрідну кооперативу і дзвони набувати у фірм загально відомих та анонсованих в українській пресі і других українських видавництвах. 1470 2—3

— Акціонарі акційної Спілки для будівельного промислу, давнише Іван Левинський, можуть підняти дивіденду по 0·15 зл. від акції за предложенням купону з р. 1925, в Банку дисконтовім варшавськім, Відділ у Львові при вул. 3. Мая ч. 14. 1460 а) 2—3

— Український Хор Дм. Котка у Львові. В переїзді на Німецький Шлеськ, до Львова загостить відомий Український Хор під проводом Дмитра Котка, і дасть в салі Народнього Дому тільки два концерти в днях 27. і 28. березня. Білети в ціні від 1 до 5 зол. продає Народня Торговля. 768 б) 3—3

Сильно множаться!

Перед нами два примірники того самого видавництва, а саме: Kalendarz „Iskier" na rok 1924/25, Mała encyklopedja i poradnik, opracował Władysław Kopczewski, з видавництва „Książnica-Atlas, zjednoczone zakłady Tow. Naucz. szk. Śr. i W." і той самий календар на р. 1925/26, оброблений тим самим Копчевським і виданий тим самим польським товариством учителів середніх і високих шкіл. В обох них подибуємо національну статистику Польщі, та яка ріжниця між обома томами, хоч ділить їх усього один рік!

В річнику з 1924 р. „Stosunki narodowościowe w Polsce" виглядають ось як: Polaków 55·5 прц., Rusinów 18·2 прц., Kowian 5·8 прц., Litwinów 1·9 прц., Niemców 7·4 прц., Żydów 11·3 прц., innych 0·9 прц. (стор. 228). Ці цифри подали ми за тим видавництвом у рівнянім числі „Діла" з 1924 р.; ніякий з польських часописів не опрокидував тої статистики. Та вже у видавництві „Iskry" за 1925 рік маємо зовсім иншу статистику, а саме: Polacy 69·2, Żydzi 7·8, Niemcy 3·8, Rusini 14·3, Białorusini 3·9, inni 1 прц. (стор. 105). Так отже за один рік непольське населення — на щастя тільки у п. Копчевського — з 44·5 прц. впало на 30·8 прц., а польське зросло майже на 14 прц! Ось статистика, яких мало!

Ще краще представляється статистика війська: Поляків 89·8, Жидів 1·3, Німців 0·2, Українців 0·3, Білорусинів 0·3, инших 7·7 прц. Після воєвідств має бути Українців у білостоцькім 0·5, у краківськім 2·4, люблинськім 2·7, у львівськім 35·8, в поліськім 17·7, у станиславівськім 60·8, в тернопільськім 5, у волинськім 66·4 прц. („Iskry", 1925/26, стор. 83).

Цифри про національний склад війська найкраще ілюструють правдивість цієї статистики, бо як би навіть приняти, що вона походить з часів, коли Українці з Східної Галичини не служили в польськім війську, то хіба лиш українські землі під Польщею дали більший відсоток війська як 0·3!

Наказ хвилі.

Ще перед місяцем в статті „Недужий кредит“ звернули ми увагу на способи й недомагання в кредитуванні нашого селянства фінансово-кредитовими установами. Два рівножні факти примушують нас сьогодня знову вернути до цього важкого питання.

На днях наші центральні кредитові установи вирішили обнизити відсоткову стопу від вкладок, а одночасно довідуємося, що в деяких з тих установ нагромаджено більші (розуміється, як на наші відносини) запаси готівки, уважаючи її в касах і вижидаючи якоїсь кращої конюнктури. Як нас інформують з компетентних, коло касова готівка наших центральних установ перевисшує 50 тисяч золотих.

Два факти різної вартости й різної ваги, але оба вони є симптомами біжучого моменту. Перший з них безумовно є додатнім, другому ледве чи можна приписати цю прикмету.

Нездорові умовини хирлявого господарського життя, недостача готівки, хитання й девалюація офіційної валюти витворюють ненормальні умовини кредитування. Відсоткова стопа підскочила до висоти, яка перед війною була наглядним проявом лихви. Сьогодня офіційно апробованою, так сказатиб — нормальною відсотковою стопою є 24 процент (вчетверо вища від передвоєнної). Одначе на тому не кінчиться висота відсоткової стопи.

Обєднана зі скритою спекулятивністю та фінансовою помисловістю, вона доходить під ріжними покришками до 100 проц. і вище. Шал високого відсоткування кредитів з елементарною силою захопив повоєнних фінансистів. В часах стихійної інфляції й девалюації, трагічно величезні вартости, в німій і безсилій резиґнації і безпорадности погоджуючись з карловатінням внутрішньої маєткової субстанції, вони тепер реагують на ті самі, хоч меньше стихійні, але не меньше прикрі явища зовсім инакше. Після девалюаційної акції наступає у тих самих людей в формі реакції жагуче бажання скоро привернути попередні власні капітали, назад стати на твердих ногах.

Випливом цього є між иншим карколомний скок відсоткової стопи. Кажемо карколомний, бо дуже часто буває, що лакімство на високі відсотки при кредиті доводить до повної й безповоротної затрати значної частини позичених капіталів, до їх консумції високими відсотками. Не будемо приводити доказів, хоч їх є подостатком. При високих відсотках і коротко-речинцевому кредиті оперуючі кредитом підприємства упадають, попадають в стан невиплатности. Кредитова установа, що злакомилася на високі відсотки, кінець-кінцем не лише тратить опроцентування, але й капітал та одержує в спадщині доведене до безвихідности підприємство, отже замість вигідних відсотків — невигідний тягар.

Крім цього психольоґічного тону, поминаємо відносини на грошевому ринку і у валютовій ділянці! — причиною незвичайної дорожнечі кредиту є й домагання високого опроцентування з боку вкладчиків. Валютовий розвал і яко наслідок розвіяння вложених в кредитових установах ощадностей дикі настрої й тенденції викликує у теперішних вкладників. Вони вимагають не лише зберечення субстанції вложених ощадностей у формі твердої валюти, але роблять незвичайно хапчиві на високі відсотки. Зовсім зрозуміло, що тоді позичаючий є примушений платити вдвоє або і втроє вищі відсотки, щоби заспокоїти цю високо-відсоткову стопу, яка є [illegible] одною з відмін [illegible] девальваційних тенденцій. Зовсім зрозуміло, що все це складається на безвихідне положення наділених високо-опроцентованим і вже в зародку несвіжим, нетворчим кредитом.

Наші центральні кредитові установи, обнижуючи відсотки від вкладок, поступили наскрізь правильно. З другого боку було би бажання, щоби мотиви цього кроку найшли зрозуміння серед наших посідачів дрібних ощадностей. І то не тільки зрозуміння, але й признання, бо таке обниження є ознакою повороту до нормальніших відносин, що найменше у нашому внутрішньо-господарському життю. Високо-відсоткові вкладки — це небезпека для нас самих. Бажаючи заробити жадані відсотки і покрити кошти адміністрації, наші установи досить часто були приневолені наділювати кредитом клієнтелю чужого, меткішого, купецько-промислового середовища. Неприродне відсоткування викликувало непожадані наслідки. Наш зникаючо дрібний, національний капітал у формі ощадностей мандрував нераз в чужі операгивні руки і на чужу користь, бож зовсім природно, що жадного кредиту українське селянство не могло платити таких відсотків, що — здається — вже згори оцінювали деякі наші фінансисти і відмовляли селянству кредиту. Колиж селянин погоджувався на надмірно високі відсотки, то вже тим самим підписував на себе засуд господарської смерти. Обниження відсотків повинно з одного боку — хоч це з першого погляду можна вважати парадоксом! — побільшити вкладки в наших кредитових установах, а з другого звернути тоненьку цівку кредиту виключно в жили нашого господарського організму.

Друга справа: громадження і спутування капіталів в касах кредитових установ не є нормальним явищем. Не знаємо, чи це вижидання кращої конюнктури для пущення в рух нагромаджених капіталів, чи зберігання їх для тих, що можуть дати кращі, вищі відсоткові умови.

Тимчасом в краю зніметься крик і майже тривожний зов за догідним і творчим кредитом у нашого селянина. В деяких околицях поміщики, загрожені земельною реформою, бажають заздалегідь позбутися землі понад обовязуючу норму в безпосередньому порозумінні шляхом безпосередньої трансакції з місцевим селянством. Але селяне не мають готівки. Трапляються навіть випадки, що поміщики виявляють готовість підождати на протязі довшого часу на більшу частину ціни купна, щоби тільки тепер дати їм сяку-таку готівку. Селяне звертаються до своїх установ, але часто безуспішно. А прецінь наказом біжучої хвилі є поширювати селянський варстат праці і селянське володіння. Розуміємо, що наші кредитові установи є за слабі, щоби заспокоїти селянський голод готівки, одначе такі анормальности, як зберігання в касах більших сум є анормальним явищем. Основною істотою гроша є його безупинне кружляння, вічний оборот, а не стан касової закаменілости. Гріш з наших інституцій повинен негайно відпливати на село для здобуття ширшого й повнішого віддиху на рідній землі.

Наш селянин, як відомо, є найкращим, найпевнішим і найсимпатичнішим довжником. Це вже не загальна опінія, але аксіома. Вже це одно, поминаючи всі инші огляди, кваліфікує його не лише на перше, але й наскільки можливо на виключне місце довжника в наших установах. І то тим більше, що селянський кредит є гранітно-зрівноваженим і продуктивним. н. г.

Перу.

З приводу агітації за еміграцією до Перу.

Недавно надійшли були з якогось повіту тривожні вісти, що там увихаються якісь перуанські агітатори, які заманюють наших селян на виїзд до Перу. Не здаючи собі справи з [illegible], потягнені [illegible] агітаторів і господарською безвиглядністю, селяне [illegible] до агентів [illegible], не щадячи гроша за запис до [illegible]. Тамошні люди звертаються до нас з проханням подати ближчі інформації про відносини в Перу.

Поміщуючи інформаційну статейку спеціяліста в еміграційних питаннях п. Богатюка, звертаємо на [illegible] громадян.

Ред.

Гамбург, дня 28. березня 1926.

Наші люди, вибіраючись в заморські краї, задля недостачі гуманітарних інформаційних бюр для переселенців звичайно користуються інформаціями своїх знайомих або рідні, яка виемігрувала до даної заморської країни. В міру того, як кому за морем поводиться, він захвалює свою нову вітчину, або відраджує до неї їхати. Таким інформаціям, не зважаючи на їх неточність і односторонність, вірять наші люде ще найбільше, а коли ходить про край мало відомий, куди ще нашими переселенцями дорога не втоптана, тоді не лишається нічого иншого, як вірити тим, яким лежить на серці менше добро емігранта, а більше власний заробіток.

Вигляди на будучність і майбутній добробут переселенців в заморських краях залежать від багатьох чинників, з якими повинен рахуватися кожний емігрант і ще перед виїздом здати собі справу, чи зможе він приноровитися до нових обставин. Одним з найважніших чинників є клімат. Перу вже задля свого клімату мало надається для постійного осідку наших переселенців, а для сезонових рільних робітників зовсім ні. По свойому географічному положенні край Перу мусів би бути наскрізь тропічним, одначе пасма гір (Кордилєри), які тягнуться через цілий край в полудневосхідним напрямі і доходять до висоти понад шість тисяч метрів, впливають на зміну клімату так, що той лише в прибережній смузі, в східній і в північно-східній частині краю має тропічний характер, в гірських долинах субтропічний, а на високорівнях поміркований. Майже половина краю вкрита пралісом, лиш пята частина землі під управою, а решта пустиня і степи. Ціла прибережна смуга над Тихим Океаном неурожайна, а в південній частині переходить в неприятну мертву пустиню без всякої вегетації. Лиш над ріками, які літом почасти висихають, є тут і там оази зі штучним наводнюванням. Управа ріллі розвивається в долинах т. зв. льянос між пасмами Кордилєрів на східнім спаді гір і в північно-східній частині краю над долинами ріки Амазонки. Доброї неуправленої землі є ще подостатком і можна її набути під догідними умовинами, але без значної готівки, добре обдуманого кольонізаційного пляну і всяких приготувань небезпечно пускатися в дорогу. Також насувається питання, чи скоро моглиб наші переселенці акліматизуватися і навчитися управи земельних плодів, які там оплачуються, як: кава, риж, цукрова тростина, бавовна і т. и. Корисний збут плодів залежить від комунікації, а та ізза гористости краю зовсім нерозвинена. В долинах понад ріками ближче залізниць краща земля в руках плянтаторів. Правительство старається кольонізувати передовсім північно-східну частину краю, де клімат наскрізь тропічний.

Безробіття в нашому розумінні цього слова в Перу нема, одначе пускатися в цей край в характері рільного заробітника, без гроша, без знання иншого звання, як рільництво, котре не відповідає тамошнім вимогам — надто ризиковна річ. Наші малоземельні селяне продають справді свою робучу силу польським дідичам чи німецьким юнкерам за смішну ціну і понавикли до тяжкої роботи так, що їм і Перу не страшне, але такої конкуренції, яка їх там зустріне, вони не видержать. Перу може примістити багато робітників на плянтаціях, в копальнях золота, срібла, міди, ртути й олова, а також при будові залізних доріг. Вже перед війною була сезонова еміграція китайських кулів до Перу, що працювали в китайських плянтаторів, яких там чимало. Багато з них в Перу лишалося і тепер вони доставляють дешевого робітника.

Гірництво скупчене в руках американських і англійських компаній, а ті залюбки приймають до роботи тамошніх Індіян, Мулатів, мішанців (метиси) і Китайців, не так задля їх дешевости, як витревалости щодо клімату. Багато копалень находиться у висоті кількох тисяч метрів, де рідке повітря спричинює в людей, які до нього не привикли, гірську хоробу. В Перу є мало білих, які бралися би до тяжкої фізичної праці, доки їм не лежить ніж на горлі. Нащадки еспанських завойовників, Креолі, є переважно власниками великих земельних посілостей, а Французи, Еспанці, Італійці й Німці держаться міст і занимаються торговлею, дрібним промислом і т. и. Пивоварний промисел — в руках Німців. Наших рільних робітників ставлялоб там на рівні з підлими(?) Індіянами, мішанцями й Китайцями, а може і то ні, бо вони в тропічних околицях при рільництві, або в високих горах в копальнях не зможуть так працювати, як ті. Годиться теж згадати, що тамошні Індіяне до білих, яких уважають своїми гнобителями, настроєні ворожо і дуже їх ненавидять, отже не конче приємно, а може й небезпечно булоб працювати разом з ними. Хто отже хоче конче виемігрувати, той нехай пошукає собі иншої країни, як Перу, або радше лишиться на рідній землі.

М. Богатюк.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Навкулачки!

Багато нині балачок іде про спорт, чи як його декто називає „змаг“. Всі народи світа працюють інтензивно на тому полі і доводять або вже довели до гарних вислідів. Клич: „В здоровому тілі — здорова душа“ заставляє навіть старих гонити наперегони, а хромих скакати через плоти, козлики чи шнури.

Українці і тим разом не хочуть остати позаду та взялися гаряче за спорт. Ми, так як і инші народи, розуміємо значіння спорту і його вагу в життю нації, а ріжнимося хіба одною дрібничкою: не політизуємо його зовсім.

Ще якби спорт став партійним, — то може би хтось і кинув на нього оком, але раз він позапартійний, то не представляє спеціяльного інтересу. Було що правда початкові спроби розділити поодинокі галузи спорту на поодинокі партії, але це вдалося тільки частинно і то хіба [illegible]. Решта осталась дальше безпартійною не дискутуючи над тим, чи земля має дістатися селянам з викупом чи без, чи духовенство більше дає з хлоба, як адвокати, або чи шестиморговий господар це куркуль, чи середняк.

На мою думку аполітичність спорту сильно йому шкодить і є причиною, що на всякі спортові змагання публика посилає тільки свої делегації, зложені переважно з громадян до 14 літ.

Таке явище можна було заобсервувати і на останніх боксерських змаганнях тов. „Україна“.

Бокс, як відомо, це наша стара боротьба навкулачки, якою розважали себе наші предки. Тарас Бульба, як каже Гоголь, привитав своїх синів-студентів в той спосіб, що закачав рукави і [illegible] та порахував ребра. [illegible] з дороги, бурсацького [illegible] рукави. Але старий [illegible]